

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет психології

Кафедра психології розвитку
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія духовного розвитку

Освітня програма «Психологія»
Спеціальність 053 Психологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “28” серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психологія духовного розвитку
Освітня програма	«Психологія»
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	Третій - доктор філософії
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	2/3
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 20 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 52 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Навчальна дисципліна «Психологія духовного розвитку» - це вибірковий навчальний курс. Структуру навчальної дисципліни складають 2 змістові модулі (ЗМ), що включають 10 тем. До першого ЗМ увійшли теми: «Феноменологія духовності та духовного розвитку особистості», «Концептуальні погляди на духовну природу особистості», «Сучасні підходи в дослідженнях психології духовності та духовного розвитку особистості», «Духовний вимір особистості», «Методологія пізнання духовної природи особистості»; до другого ЗМ увійшли теми: «Фундаментально-технологічна концепція духовного розвитку особистості (О.І.Климишин)», «Психологічні закономірності та механізми духовного розвитку особистості», «Процедура реалізації експериментальних досліджень психологічних особливостей духовного розвитку особистості», «Психокорекційні заходи оптимізації процесу духовного розвитку особистості», «Духовна терапія в арсеналі психотерапевтичних заходів».

Метою запропонованого курсу є вивчення теоретичних засад та принципів дослідження психології духовного розвитку особистості, а також аналіз сучасних психологічних технологій розвитку духовності особистості з врахуванням її індивідуальних особливостей. Формування навиків та вмінь створення авторських програм оптимізації процесу духовного розвитку особистості в умовах психоконсультативної, психокорекційної та психотерапевтичної практики.

Основними **цільями-завданнями** курсу є:

розкрити основні теоретичні принципи та засади курсу «Психологія духовного розвитку»; визначити сутнісний зміст феноменів духовності та духовного розвитку особистості в контексті досліджень сучасної психології; розкрити особливості авторського (О.І.Климишин) конструювання предметного ядра психології духовного розвитку особистості; обґрунтувати фундаментально-технологічну християнсько-орієнтовану концепцію духовного розвитку особистості (О.І.Климишин); ознайомити з системою знань про специфіку організації та проведення наукових досліджень в психології духовного розвитку; сформувати здатності здійснювати порівняльний психологічний аналіз індивідуальних траєкторій духовного розвитку людини та визначати специфіку оптимізації її індивідуального духовного генезису; розвинути вміння розробляти практичні авторські програми надання психологічної допомоги особам, які переживають духовні кризи та переживають стан духовної деформації.

Компетентності

ЗК1. Розуміння концептуальних і методологічних основ у галузі науково-дослідної та/або професійної діяльності і на межі предметних галузей.

СК6. Здатність планувати та здійснювати психологічний супровід особистості в різних

умовах діяльності та розвитку на підставі результатів теоретичного/емпіричного дослідження.
 СК9. Здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, оцінювати рівень власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію й професійну мобільність.

Програмні результати
 ПР6. Застосовувати загальнофілософські та загальнонаукові принципи та методи досліджень при виконанні власної дисертаційної роботи.
 ПРН17. Розробляти та апробувати програми психологічного супроводу особистості в різних умовах діяльності та розвитку на підставі результатів теоретичного/емпіричного дослідження.
 ПРН18. Працювати над власним розвитком та вдосконаленням, визначати свої професійні можливості та виявляти прагнення до підвищення професійної кваліфікації та професійної мобільності.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Кількість годин	Завдання
1.	Феноменологія духовності та духовного розвитку особистості.	Розуміти та вміти означити суть феноменів духовність, духовний розвиток, духовна особистість.	2	Усні доповіді та індивідуальні творчі завдання по темі.
2.	Концептуальні погляди на духовну природу особистості.	Вміти обґрунтувати зміст авторських концептуальних поглядів вітчизняних та зарубіжних психологів на духовну природу особистості.	2	Усні доповіді та індивідуальні творчі завдання по темі.
3.	Сучасні підходи в дослідженнях психології духовності та духовного розвитку особистості.	Ознайомитись з основними досягненнями, розробками досліджень духовності та духовного розвитку у вітчизняній та зарубіжній психології.	2	Усні доповіді та індивідуальні творчі завдання по темі.
4.	Духовний вимір особистості.	Вміти застосовувати структурний аналіз до духовної природи людини та охарактеризувати площини її життєздійснення як духовного суб'єкта.	2	Усні доповіді та індивідуальні творчі завдання по темі.
5.	Методологія пізнання духовної природи особистості.	Розуміти і вміти обґрунтувати зміст методологічних принципів та форм пізнання духовної природи особистості.	2	Усні доповіді та індивідуальні творчі завдання по темі.

6.	Фундаментально-технологічна концепція духовного розвитку особистості (О.І. Климишин).	Знати та вміти охарактеризувати основні складові авторської концепції духовного розвитку особистості О.І. Климишин.	2	Усні доповіді та індивідуальні творчі завдання по темі.
7.	Психологічні закономірності та механізми духовного розвитку особистості.	Ознайомитись з психологічними закономірностями та механізмами духовного розвитку особистості за О.І. Климишин та Е.О.Помиткіним. Вміти означити їх функціональний зміст.	2	Усні доповіді та індивідуальні творчі завдання по темі.
8.	Процедура реалізації експериментальних досліджень психологічних особливостей духовного розвитку особистості.	Ознайомитись з основними принципами та процедурою реалізації експериментальних досліджень психологічних особливостей духовного розвитку особистості – діагностичним інструментарієм та особливостями кількісного та якісного аналізу отриманих даних.	2	Усні доповіді та індивідуальні творчі завдання по темі.
9.	Психокорекційні заходи оптимізації процесу духовного розвитку особистості.	Ознайомитись з сучасними психокорекційними заходами оптимізації процесу духовного розвитку особистості, зокрема, авторською програмою О.І.Климишин «Тренінг духовного розвитку особистості» та вміти реалізувати на практиці систему психотехнік колекційного формату.	2	Усні доповіді та індивідуальні творчі завдання по темі.
10.	Духовна терапія в арсеналі психотерапевтичних заходів.	Розуміти та вміти обґрунтувати сутнісно-функціональні особливості основних прийомів, засобів та методів реалізації духовної терапії.	2	Усні доповіді та індивідуальні творчі завдання по темі.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Семінарське заняття	25
Самостійна робота	-
Індивідуальне завдання	25
Залік/Екзамен	50

Максимальна кількість балів

100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		
Семинарські з-тя		5		5		5		5		5		5		5	5	10		50
Самостійна р-та																		
Контрольна робота																		
Підсумковий контроль (залік)																	50	50
Всього за тиж-нь		5		5		5		5		5		5		5	5	10	50	100

6. Ресурсне забезпечення.**Основна:**

1. Климишин О. І. Психологія духовності особистості: християнсько-орієнтований підхід: монографія. Івано-Франківськ : Гостинець, 2010. 440 с.
2. Климишин О.І. Теорія і методика тренінгу розвитку духовності особистості. Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2008. 112 с.
3. Колісник О.П. Психологія духовного саморозвитку особистості: Монографія. Луцьк: РВВ «Вежа», 2007. 400 с.
4. Москалець В.П. Психологічні основи виховання духовності в українській національній школі: автореферат на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук. К., 1996. 49 с.
5. Помиткін Е.О. Психологія духовного розвитку особистості: монографія. К.: Наш час, 2007. 280 с.
6. Савчин М.В. Духовна парадигма психології. К.: Академвидав, 2013. 252 с.
7. Савчин М.В. Духовний потенціал людини: монографія. 2-ге вид., переробл. і допов. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. 508 с.

Додаткова:

8. Бех І.Д. Духовні цінності в розвитку особистості. Педагогіка і психологія. 1997. № 1. С. 124-129.
9. Боришевський М.Й. Духовні цінності в становленні особистості – громадянина. Педагогіка і психологія. 1997. № 1. С. 144-150.
10. Боришевський М.Й. Духовність як міра довершеності особистості. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. С.Д. Максименка. Т. VIII, вип.6. К., 2006. С.26-31.
11. Гуманістична психологія: Психологія і духовність: (Світоглядні аспекти гуманістично зорієнтованих напрямів у сучасній західній психології) / упоряд. Г. Балл, Р. Трач. 2005. [Т.2]. 279 с.
12. Донченко О.А. Фрактальність психіки і суб'єктність. Людина. Суб'єкт. Вчинок: Філософсько-психологічні студії / За заг. ред. В.О. Татенка. К.: Либідь, 2006. С. 117-143.
13. Караульна Н.В. Духовність як чинник самовизначення людини. Автореф. дис. канд. філос. наук: 09.0003. Київ. нац. ун-т. імені Тараса Шевченка. К., 2000. 18 с.
14. Карпенко З.С. Аксіологічна психологія особистості. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2009.

15. Кіндратюк Богдан. Духовне здоров'я школярів і музика дзвонів: етнопедагогічний аспект. Науково-методичний посібник. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2005. 270 с.
16. Киричук О.В. На шляху до Людини Духовної (Духовно-катарсична активність вихованця як показник ефективності педагогічної системи освітнього закладу). *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2000. № 2. С.50-58.
17. Климишин О.І. Синиці й журавлі: у пошуках першооснов буття / І.А. Климишин , О.І. Климишин . Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. 128 с.
18. Климишин О.І. Збагнути світ і себе в ньому / І.А. Климишин , О.І. Климишин. Івано-Франківськ: Гостинець, 2006. 204 с.
19. Климишин О.І. Творчість як спосіб репрезентації духовної природи особистості / О.І.Климишин, О.І. Семак. *Вісник Прикарпатського у-ту. Філософські і психологічні науки*. 2008. Спеціальний випуск. 233 с. С. 167-173.
20. Колісник О.П. Інтегративно-холістична концепція особистості (духовний саморозвиток особистості як чинник вирішення глобальних проблем людства). *Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України* / за ред. С.Д. Максименка. Т.Х, част.4. К., 2008. С. 262-272.
21. Колісник О.П. Психологічний шлях особистості та метод її духовного саморозвитку. *Соціальна психологія*. 2007. №3. С.78-93.
22. Колісник О.П. Ступені духовного саморозвиток особистості. *Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України* / За ред. С.Д. Максименка. Т.Х, част.2. К., 2008. С. 246-255.
23. Колісник О.П. Ступені духовності та психічні механізми саморозвитку особистості . *Ментальність. Духовність. Саморозвиток особистості*. І част. III розділ. К., 1994. С. 349-392.
24. Кримський С.Б. Принципи духовності ХХІ століття. *Дві Русі* / за загальною ред. Л. Івшиної. К.: Факт, 2003. 496 с.
25. Москалець В.П. Психологічний зміст духовності і духовність мистецтва. *Ментальність. Духовність. Саморозвиток особистості*. І част. III розд. К., 1994. С. 284-286.
26. Овсянецька Л.П. Духовні здібності особистості. *Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка АПН України* / За ред. С.Д. Максименка. Т. VIII, вип.6. К., 2006. С. 186-191.
27. Онищенко В.Д. Філософія духа і духовного пізнання: Християнсько-філософська ноологія. Львів; Логос, 1998. 338 с.
28. Пірен М.І. Єдність тілесного і духовного в процесі соціалізації особистості [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://politic.org.ua/vid/magcontent.php>
29. Помиткін Е.О. Духовний розвиток учнів у системі шкільної освіти: навч.-метод. посіб. 2-е вид., доп. К.: ІЗМН, 1996. 164 с.
30. Помиткін Е.О. Проблема розвитку та діагностики духовних ціннісних орієнтацій у старшокласників. *Практична психологія та соціальна робота*. 1998. №10. С. 10-16.
31. Савчин М.В. Духовність як онтологічний вимір особистості). *Вісник Прикарпатського у-ту. Філософські і психологічні науки. Спеціальний випуск*. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ, 2008. 233 с. С. 12-17.
32. Савчин М.В. Три логіки душевного життя людини. *Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка АПН України: Психологія* / за ред. С.Д. Максименка.

Випуск 34. К., 2007. С. 286-289.

- 33.** Савчин М.В. Християнський ідеал духовно розвинутої особистості. *Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія*. Івано-Франківськ: Вид-во «Плай» Прикарпатського університету, 2000. Вип. 5. Ч. 2. С. 275-281.
- 34.** Татенко В.О. До проблеми автентичності людського буття: вчинкова парадигма [Електронний ресурс] / В.О. Татенко. Режим доступу : <http://politicon.iatp.org.ua/tm/tatenkovchink.htm>
- 35.** Титаренко Т.М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. К.: Либідь, 2003. 376 с.
- 36.** Франкл В. Людина в пошуках граничного сенсу. *Гуманістична психологія: Антологія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів: У 3-х т. Т. 1: Гуманістичні підходи в західній психології ХХ ст.* 252 с.
- 37.** Ямницький В. М. Духовність особистості: психологічні чинники. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика [Текст] : Збірник наукових праць Східноукраїнського національного ун-т ім. В. Даля, Інститут духовного розвитку людини [Редкол.: Г.П. Шевченко (голов. ред.) та ін.]. Луганськ: СНУ. Вип. 4 (17). 2006. С.234-243.*
- 38.** Ямницький В.М. Духовність особистості: психологічний підхід. *Філософія. Педагогіка. Суспільство. Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету*. Вип. 2. 2012. С. 388-392.

6. Контактна інформація

Кафедра	Психології розвитку вул. Шевченка, 57 kpr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Док.психол. н., доц. Климишин О.І.
Контактна інформація викладача	olha.klymyshyn@pnu.edu.ua

7. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу спрямована на розвиток вищої освіти в Україні, що ґрунтується на засадах гуманізму, демократизму, національної самосвідомості та міжнаціональної толерантності. Пріоритетними напрямками організації освітнього процесу є формування світогляду майбутніх докторів філософії (відкрита комунікація, обмін думками тощо), розвиток креативності, створення оптимальних умов для їх самореалізації, широке застосування інформаційних технологій, впровадження дистанційної форми навчання, діджиталізація освіти та реалізація принципів СТЕМ-освіти.

У процесі навчання використовуються такі методи: лекція (ознайомлювальна, проблемно-пошукова, узагальнювальна); моделювання (образно-символічне, концептуальне, графологічне, структурно-логічне); компаративний аналіз; евристична бесіда; опрацювання першоджерел.

Серед методів контролю використано: усне опитування, письмова робота (індивідуальні творчі завдання), тематичні повідомлення (доповіді-презентації).

Протягом вивчення дисципліни аспірант зобов'язаний: вчасно виконувати завдання, які зазначено у програмі (силабусі), приймати активну участь в роботі на семінарах, дотримуватись принципів академічної доброчесності при підготовці творчих робіт.

Викладач

Климишин О.І.